

Granskningsuppdrag s.14
Termfrågor i urval s.1-5

Granskningsuppdrag

Ärende

1. Dokumentblanketteknik
2. SIS 71 11 29 utg. 2 (Förseglingsremsa av gummerat papper)
3. Bestämning av grumlingstemperatur och lägsta flytttemperatur
4. Alfabetisk förteckning till register
5. Motorsågkedjor
6. Svenska benämningar för amerikanska elmotortermer

Uppdragsgivare

- GSK, Sthlm
ES, Sthlm
SIS, Sthlm
AB Scania Vabis, Södertälje
El- & Motorverktyg AB, Mölndal
Trelleborgs gummifabriks AB, Trelleborg

Termfrågor i urval

Ärende

Uppdragsgivare

Åtgärd

[F= förslag]
[R= rekommendation]

7. "nyttigheter" (utilities) (ånga, elektricitet, vatten) AB Nynäs-Petroleum, Nynäshamn
8. "vatten för ackumulatorändamål" AB Tudor, Sthlm

ingångsämnena
(förbrukningsämnena) [F]
avsaltat vatten [R]

<u>Ärende</u>	<u>Uppdragsgivare</u>	<u>Åtgärd</u>
9. "plant layout"	Sveriges Mekanförbund, Sthlm	<u>industriplanläggning</u> [R]
10. "vir", dialektord för metallina	Enskild person	i tekniska sammanhang <u>lina</u> (t.ex. ställina); mera populärt <u>vajer</u> (ej "wire") - jfr <u>vira</u> , ändlöst band av hopskarvad, finmaskig metallduk
11. "Einschienenkatzen"	Hammar & Co AB, Sthlm	<u>hängvagn</u> (med upphängning på en skena) [F]
12. "tillåten påkänning" - "tillåten spänning"	Kungl. Byggnadsstyrel- sen, Sthlm	likvärdiga uttryck (jfr TNC 8)
13. skruv (definition)	Sthlms hamnförvaltning, Sthlm	<u>skruv</u> , utvändigt gängad cylindrisk kropp, med eller utan huvud (jfr TNC 12)
14. "masonry cement"	Ingenjörsfirma Lars-Erik Nevander, Sthlm	<u>murcement</u> [R]
"lufttillsatsmedel" (till betong)		<u>luftinblandare</u> [R]
15. tolk (definition)	Kungl. Armétygförvalt- ningen, Sthlm	<u>tolk</u> , fast mätdon för måttkontroll [R]
"måttbleck" - "mätbleck"		<u>måttstycke</u> [R]
16. mätplan (genus) (benämning på doku- ment med inritade lägesuppgifter)	Artilleriskjutskolan, Sthlm	<u>en mätplan</u> [R]
17. "Bourdon pressure switch"	Atomenergi, Sthlm	<u>tryckströmställare med bourdonrör</u> [R]
18. "resin based fluid"	Autoproducts, Sthlm	<u>hartslösning</u> [F]
19. kilopond (genus)	Nämnden för svensk språkvård, Sthlm SIS, Sthlm	ett kilopond (1 kp)
20. sammanfattningsnamn på apparater för överföring av tele- teknisk mätning	Bergman & Beving, Sthlm	<u>transmitteringsapparater</u> [F]
21. "skyddsräcke" - "staket"	Kungl. Byggnadsstyrel- sen, Sthlm	<u>skyddsräcke</u> , värn som på farliga ställen skall hind- ra passage av angiven gräns <u>staket</u> , stängsel av trä el. järn (med lodräta el. mera konstfärdigt placerade spjä- lor)

<u>Ärende</u>	<u>Uppdragsgivare</u>	<u>Åtgärd</u>
22. "ull" av polyamid- el. polyesterfiber "ny ull" (eng. "virgin wool" no. "ren ull") "filtpåse" - "påslakan" - "lakanspåse" (avsedd att skydda filt täckte, etc. men ej att ersätta överlakan)	CSB, Sthlm	<u>syntetull</u> [F] <u>ny ull</u> [F] <u>bäddpåse</u> [F]
23. "mikroskåp" ; tänkbar stavning ?	Engwall & Strähle AB, Sthlm	<u>mikroskop</u> [R]
24. butyl (genus)	Enskild person	<u>butyl, -en</u> [R]
25. "sputtering" (i samband med förångning)	Enskild person	<u>katodförstoftning</u> [R]
26. "skaffera" (på ritning)	HSB:s riksförbund, Sthlm	"skraffera" avses; bör vara <u>strecka</u> [R]
27. "ion" - "jon"	Jernkontoret, Sthlm	<u>jon</u> [R]
28. "maskinöversättning" - "mekanisk översättning"- "automatisk översättning"	Kungl. Biblioteket, Sthlm	<u>maskinöversättning</u> [R]
29. "selbsterregte Schwing- ung" "erzwungene Schwingung" (hos maskiner för att undersöka stabiliteten)	Landelius & Björklund, Sthlm	<u>självspänning</u> [F] <u>styrd spänning</u> [F]
30. gland (genus)	Sveriges Mekanförbund, Sthlm	<u>gland, -en</u>
31. "magniskop" (mikroskop med endast ett linssystem)	Pappersbrukens central- laboratorium, Sthlm	<u>miniskop</u> som benämning på enkelt mikroskop (som i det aktuella fallet med- ger avsevärt högre för- storing än vanligt för- storingsglas) [F]
32. "optisk blekning" (optical bleaching)	Kungl. Patent- och Registreringsverket, Sthlm	<u>vitgöringsmedel,</u> <u>vithetsförbättrande medel</u> [R]
33. "beam switching tube" (USA) "trochotron" (England)	SAS, Sthlm	<u>trokotron</u> , elektronrör, där elektronströmmen under in- verkan av mot varandra vin- kelräta elektriska och mag- netiska fält rör sig i en trokoidformad bana och medelst styrelektroder kan dirigeras i tur och ordning till ett antal anoder; tro- kotronen kan därigenom fungera som elektronisk om- kopplare [R]

<u>Ärende</u>	<u>Uppdragsgivare</u>	<u>Åtgärd</u>
34. "helatron"? (apparat vid additiv färg- kopiering)	Scandinavian foreign trade, Sthlm	förmodligen avses <u>heliotrop</u> , apparat för inriktning av solljusets reflexion
35. "absorbancy", "absorbency" "Absorbanz"	Serafimerlasarettet, Sthlm	<u>absorbans</u> [F] (absorptionskoefficient)
36. "regleringstekniker"	AB Max Sieverts, Sthlm	1. <u>instrumenttekniker</u> 2. <u>regler(ings)tekniker</u> [F]
37. "compression set" "Druchverformungsrest" (kvarstående form- ändring efter tryck; avser materialprovning av gummi)	SIS, Sthlm	<u>tryckformändring</u> (och analogt <u>dragform- ändring</u>) [F]
38. "självhäftande tejp" (för kontorsbruk) "eltejp" (isoler(ings)band av plast för isolering av ledningar) "isolerbinda" (av textilt material)	SJ, Sthlm	<u>häftremsa</u> [R] <u>plastisolerband</u> [R] <u>isolerbinda</u> [R]
39. "dimensioner" (om föremål i en serie av vissa bestämda dimensioner)	SJ, Sthlm	<u>storlekar</u> [R]
40. 1. numeriskt värde 2. absolut värde 3. [aritmetiskt (värde)]	SMS, Sthlm	1. n.v. till ett reellt tal är dess siffervärde (talvärde) utan avseende på förtecken 2. a.v. (a. belopp) av ett reellt tal a är talets numeriska värde och tecknas [a] 3. förr = numeriskt värde
41. "bakkant" - "bakkantyta" (den smala ytan som svarar mot tjock- leken) "ändyta" (om tvärytan)	SMS, Sthlm	<u>bakkantsyta</u> [R] <u>ändyta</u> [R]
42. "adaptor"	Enskild person	<u>anslutningsdon</u> [R]
43. "monaural"	Kungl. Telestyrelsen, Sthlm	" <u>monaural</u> " med citationstecken

<u>Ärende</u>	<u>Uppdragsgivare</u>	<u>Åtgärd</u>
44. "manuell" påverkan även om "hanteringen" sker med foten?	SMS, Sthlm	<u>manuell</u> borde kunna användas om man i allmänna sammanhang avser "med hand eller fot (el. annan kroppsdel)" motsats: mekanisk Om påverkan sker med foten, bör man ange detta
45. "tertial" (genus) (förekommer som redovisningsperiod)	Telefon AB L M Ericsson, Sthlm	<u>ett tertial</u> [R] [lat. tertiale (n.) anni; jfr ett kvartal]
46. "kvintipel" - "kvintuppel" (namn på monteringsanordning för torpeder; ev. som förled)	Marinförvaltningen, Sthlm	<u>5-torpedsställ</u> [R] med mönster från latinets ordbildning har svenskan <u>trippel-</u> och <u>kvadруп(p)el-</u> t.ex. trippeltorn, kvadрупelmaskin; fortsättning i denna talserie blir besvärligare och kan inte förordas (för femfaldig skulle den riktiga termen emellertid vara "kvinkupel" till lat. quincuplex) Se vidare under <u>Anm.</u>

Anm

Flera exempel än "kvintipel", skulle kunna anföras på försök till felaktig ordbildning efter klassiskt mönster. Det är självfallet inte tillrådligt att från en given latinsk eller grekisk "stam" analogivis bilda uttryck som visserligen till nöds kanske låter hantera sig i svenskan men där de ursprungliga principerna för ordbildning åsidosatts.

Lika olycklig är tendensen till felaktig betydelseintolkning av korrekt bildade ord; man tar t.ex. ett redan tillgängligt ord och tänjer dess betydelse i strid med ordets och sammansättningsledens faktiska betydelse.

Exempel

kryogen

kryogen, köldalstrande, har oriktigt använts för att beskriva alla slags företeelser som har med köld att skaffa; en riktigare term vore kryotisk

kvaternär TNC N 160 (1959:4)

kvaternär är den i talserien riktiga fortsättningen på de mera kända formerna binär, ternär; dessa tal anger mångfalden (jfr det boktryckeritekniska kvatern, lägg av fyra ark papper).

Den läsare av TNC-Aktuellt som i stället för kvaternär vill ha "kvartär" får således inte medhåll; kvartär är ordningstal och betyder den fjärde, t.ex. kvartärperioden (i serien primär, sekundär, tertiär).